

Jämställdhets- och likabehandlingsplan

YTTERNÄS SKOLA 2025-2026

Styrande dokument – Plan

Beslutsdatum
4.6.2025

Giltighetstid
1.8.2025-31.7.2026

Diarienummer
MHSTAD/566/2025

Fastställd av
Bildningsnämnden

Dokumentansvarig
Bildningschef

Omfattar
Bildningssektorn

1. Innehållsförteckning

Jämställdhetsplanens innehåll	2
Mariehamns stads jämställdhets- och likabehandlingsplan.....	2
Gemensam plan för stadens skolor och fritidshem	2
<i>Konkreta mål och åtgärder för jämställdhetsarbetet i stadens skolor</i>	<i>2</i>
Jämställdhets- och likabehandlingsplan för Ytternäs skola	4
<i>Åtgärder för främjande av jämställdhet.....</i>	<i>4</i>
<i>Elevs och personals delaktighet.....</i>	<i>4</i>
<i>Utvärderingar</i>	<i>4</i>
<i>Utvärderingsresultat och planerade åtgärder läsåret 2025–2026.....</i>	<i>5</i>
Utvärdering.....	9

Jämställdhetsplanens innehåll

Mariehamns stad har en jämställdhets och likabehandlingsplan som godkändes av stadsfullmäktige den 20.06.2023. Denna plan gäller för samtliga anställda i staden och utgör även den första delen i grundskolornas och fritidshemmens plan.

Den andra delen av jämställdhetsplanens för stadens grundskolor och fritidshem är gemensam för alla tre skolor och fritidshem.

Den tredje delen av planen är skolvis. Avsikten med skolvisa planer är att man efter utvärdering i den enskilda skolan kan få olika resultat och se olika behov av förbättringar. I utarbetandet av den skolvisa delen engageras också skolans elevråd. Varje år ställs frågor till eleverna i KiVa-undersökningen om de upplever att de bemöts jämlikt av personalen och om de bemöter varandra jämlikt. Frågor om sexuella trakasserier ställs också. Vart tredje år deltar stadens skolor i undersökningen *Hälsa i skolan*, där finns också frågor om jämställdhet och likabehandling. Utgående från undersökningarnas resultat kan de skolvisa planerna vid behov förändras.

Mariehamns stads jämställdhets- och likabehandlingsplan

På stadens webbplats www.mariehamn.ax återfinns gällande [Jämställdhets- och likabehandlingsplan | Mariehamns stad](#) godkänd av Stadsfullmäktige 20.06.2023.

Gemensam plan för stadens skolor och fritidshem

Konkreta mål och åtgärder för jämställdhetsarbetet i stadens skolor

Det övergripande målet i stadens skolor är att alla ska ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter.

Mål: Skolans inre arbete organiseras så att kränkande särbehandling förebyggs.

Åtgärder:

- Vid medarbetarsamtal ställs frågan: På vilket sätt har du bidragit till att utveckla ett könsneutralt bemötande/utjämna könsskillnader/bryta stereotypa mönster?
- Lärarlagen ska aktivt och planerat arbeta för att jämställdhetsarbetet på bästa sätt integreras i skolans verksamhet.
- Skolledningen ska följa upp jämställdhetsarbetet hos personalen och stödja lärarlagen.

Mål: Motverka ojämlikhet, fördomar och intolerans.

Åtgärder:

- Attitydfostran ska vara ett ansvar för alla vuxna i skolan.

Mål: Kränkande behandling på grund av kön ska inte förekomma.

Åtgärder:

- KIVA- programmets lektionsmaterial används och diskussioner hålls med eleverna om vad som är acceptabelt att säga till andra människor.

Mål: Skolans undervisning om sex och samlevnad ges på ett sätt som främjar respekt.

Åtgärder:

- Ifrågasätta och granska ideal, heteronormativa värderingar och könsnormer tillsammans med eleverna. Granska könsnormer i läromedlen tillsammans med eleverna. Genom övningar i undervisningen ska eleverna kunna identifiera könsnormer och ifrågasätta dem.
- Vi lär om HBTQIA+-personer och deras rättigheter

Mål: Alla som arbetar i skolan ska bemöta eleverna lika oavsett könstillhörighet.

Åtgärder:

- Uppnår eleverna sina vitsord oberoende av kön? Bedömningsstatistik fås från Primus och utgör underlag till diskussion.
- Vid enstaka tillfällen gör lärarna anonymiserade prov/uppsatser/inlämningsuppgifter. Detta kan göras vid enstaka tillfällen, men det är särskilt viktigt att det görs när eleverna i KiVa-undersökningen påtalat att de upplevt ojämnt bemötande.

Mål: Alla i skolan ska behandlas med respekt. Diskriminering på grund av funktionsvariation, att man kommer från annat land och kultur eller blir respektlöst bemött på grund av sin sexuella läggning är förbjudet.

- Om diskriminering på grund av ovanstående konstateras ska det behandlas som mobbing, utredas och vid behov ska föräldrakontakt tas.

Mål: Eleverna ska ges en aktiv roll i arbetet för jämställdhet.

Åtgärder:

- Ifrågasätta och granska ideal och könsnormer tillsammans med eleverna. Granska könsnormer i läromedlen tillsammans med eleverna.
- Elevråden ska årligen ta del av resultaten i Kiva-utvärderingen som gäller jämställdhet- och likabehandling. Finns behov ska förändringar genomföras i skolan för att uppnå målet.
- Vid uppgörandet av jämställdhets- och likabehandlingsplanens del tre ska elevråden vara delaktiga och ha en möjlighet att påverka innehållet.

Mål: Alla som arbetar i skolan ska bidra till att motverka sådana begränsningar i studie och yrkesval som grundar sig på kön.

Åtgärder:

- Studiehandledaren uppmärksammar och diskuterar studiemöjligheter och yrkesval utanför de traditionella könsmönstren. Diskussioner med eleverna om yrkesval utanför de traditionella könsmönstren hålls.

Jämställdhets- och likabehandlingsplan för Ytternäs skola

Könsfördelning – lärare:

I Ytternäs skola arbetar 26 kvinnliga lärare och 3 manliga lärare.

Könsfördelning – övrig skolpersonal:

I Ytternäs skola arbetar 10 kvinnor och 8 män i kategorin övrig skolpersonal.

Åtgärder för främjande av jämställdhet

Vid rekryteringar väljs den som bedöms vara den skickligaste pedagogen, men om två personer av olika kön bedöms lika skickliga väljs den lärare som tillhör det underrepresenterade könet.

Elevers och personals delaktighet

Elevråden och lärarkollegiet diskuterar och tar fram åtgärder inför kommande läsår. Följande vår i samband med de årliga KiVa-utvärderingarna kan skolan se om de åtgärder som vidtagits givit avsedd effekt. Elevråden hörs i frågor som berör dem och har möjlighet att påverka utfallet. Strandnäs skola har för läsåret utsett skolans ledningsgrupp att följa upp jämställdhetsplanens förverkligande.

Utvärderingar

Utvärderingar där elever tillfrågas om jämlikt bemötande och förekomsten av sexuella trakasserier genomförs årligen i samband med KiVa-undersökningarna, som sker under våren. Här får skolan möjlighet att jämföra sina resultat med ett stort antal skolors resultat. Var tredje år görs en stor nationell utvärdering *Hälsa i skolan*. Resultaten från denna utvärdering påverkar vilka åtgärder som genomförs i skolan.

Utvärderingsresultat och planerade åtgärder läsåret 2025–2026

Eleverna har våren 2025 i den årliga KiVa-utvärderingen svarat på frågan om de upplevt att alla elever bemöts jämlikt av personalen och av varandra. KiVa-resultaten är en del i den årliga lägesanalysen och ger skolan möjlighet att jämföra sitt resultat med väldigt många andra skolor i landet. Föregående års siffror inom parentes.

Bemöts alla elever jämlikt av personalen

Resultat för åk 4–6:

Ja	55,2%	(53,3%)
Nej	16,5%	(16,1%)
Vet ej	28,3%	(30,6%)

Bemöts alla elever jämlikt av andra elever

Resultat för åk 4–6:

Ja	32,3%	(36,3%)
Nej	24,4%	(37,1%)
Vet ej	43,4%	(37,1%)

I Ytternäs skola besvarade 90,97% av skolans elever enkäten under våren-25, vilket är en ökning med 3,42% från förra våren. Vi har elva elever som upplever att de blivit mobbade i årskurs 1-6 och sex av dessa elever uppger att de inte berättat för någon om mobbningen. Det höga deltagandet i enkäten är glädjande eftersom varje elevs röst är viktig. Samtidigt är det mycket oroande att elva elever i årskurs 1–6 uppger att de blivit mobbade och att mer än hälften av dem inte har berättat det för någon. Vi strävar alltid efter att det skall vara noll elever som känner sig mobbade. Det är helt avgörande att eleverna känner sig trygga nog att berätta för en vuxen eller någon annan de lita för att vi skall kunna hjälpa eleven.

Glädjande nog visar undersökningen tydligt att både skolpersonalen och vårdnadshavarna spelar en aktiv och förebyggande roll i arbetet mot mobbning. Flera av staplarna i enkäten pekar på att eleverna upplever att vuxna i deras omgivning, både i skolan och hemma, agerar när de ser eller får kännedom om kränkande behandling. Detta är en bekräftelse på vikten av samverkan mellan skola och hem i det förebyggande trygghetsarbetet. Genom att agera tidigt och tydligt skapar vi tillsammans en tryggare skolmiljö för alla elever.

Vi ser att det fysiska våldet bland eleverna har minskat jämfört med föregående läsår. Denna utveckling är ett viktigt tecken på att våra insatser för att främja trygghet och respekt i skolan börjar ge resultat. Genom ett systematiskt arbete med värdegrundsfrågor, ökad vuxennärvaro och

fokus på förebyggande åtgärder har eleverna fått bättre verktyg för att hantera konflikter på ett icke-våldsamt sätt. Det är ett steg i rätt riktning mot en ännu tryggare skolmiljö där alla elever känner sig säkra och respekterade. Nedan följer tre områden som på olika vis stack ut i enkäten, vilka vi kommer att fokusera extra mycket på under nästa läsår.

Ensamhet

För att elever ska känna sig trygga och trivas i skolan är det avgörande att de upplever att alla behandlas med respekt och på ett likvärdigt sätt. I undersökningen framkommer det att det finns elever som känner sig exkluderade i det sociala samspelet med andra elever och känner sig ensamma. Detta pekar på ett behov av fortsatt arbete med att stärka den sociala gemenskapen och inkluderingen i elevgruppen. Dessvärre har vi fått fler elever i årskurs 1-6 som känner sig ensamma i skolan. De fick svara på frågan "*Känner du dig ensam i skolan*".

Jämförelsetal från förra årets Kiva-undersökning då eleverna var ett år yngre finns inom parentes.

Åk 1 – 1,8 %

Åk 2 – 1,9 % (0%)

Åk 3 – 5,3 % (2,8%)

Åk 4 – 6,4 % (6,7%)

Åk 5 – 0 % (2,1%)

Åk 6 – 8,8% (5%)

Planerade åtgärder för att förebygga ensamhet:

Vid terminsstart läggs särskild vikt vid att lärarna bygger trygga och tillitsfulla relationer med sina elever. Detta sker genom tydlig struktur, närvaro och lyhördhet från personalens sida.

Skolans arbetsplan för välbefinnande skall fortsättningsvis användas aktivt i undervisningen. Det sker bland annat genom strukturerade lektioner, värderingsövningar, samtal i klassråd och elevråd, samt genomförande av gemensamma aktiviteter som främjar samhörighet.

För att skapa trygghet och naturliga möten mellan elever i olika åldrar behöver vi utveckla vår fadderverksamhet. Varje yngre elev tilldelas en äldre fadder som följer upp under hela året. Fadderparen kommer under läsåret att ses kontinuerligt och arbeta tillsammans med olika projekt så som läsning och skapande. Fadderverksamheten hjälper yngre elever att känna sig sedda, välkomna och tryggare i skolmiljön, särskilt när de är nya på skolan.

Vi fortsätter med hög vuxennärvaro på rasterna. Vi fortsätter med ledda rastaktiviteter och arbetar för att få en rastbod så att vi kan börja strukturera om våra raster. Med en rastbod kan vi stävja många konflikter som handlar om lekredskap.

Vi vill stärka gemenskapen på skolan genom att ge eleverna i årskurs 6 en mer synlig och aktiv roll i de yngre årskursernas skoldag. Som skolans äldsta elever har de mycket att bidra med, både som förebilder och i socialt stärkande sammanhang. Ett av våra mål är att eleverna i årskurs 6 regelbundet får möjlighet att delta i undervisning med de yngre, till exempel genom att hjälpa till på lektioner, läsa högt, delta i temaarbeten eller leda samarbetsövningar.

Vi inrättar trivselgrupper i varje klass där elever själva planerar mindre aktiviteter som gynnar samhörigheten, till exempel temadagar, dekoration av klassrum eller organiserade lekar. Det systematiska arbetet enligt KiVa-programmet fortsätter. Utöver de ordinarie lektionerna fokuserar vi särskilt på att identifiera och stödja elever som riskerar att hamna utanför gruppgemenskapen.

Internetmobbing:

Även om våra tidigare insatser haft en positiv effekt i vissa årskurser ser vi med oro att kränkningar på nätet och via sociala medier fortsätter att utgöra en betydande del av de KiVa-ärenden som rapporteras. Denna utveckling visar att mobbing inte enbart sker i skolans fysiska miljö, utan i allt större utsträckning även i digitala rum där vuxnas insyn är begränsad. Vi ser därför behovet av att förstärka vårt förebyggande arbete inom detta område. Genom ett aktivt och systematiskt arbete vill vi motverka kränkningar i alla former, även de som sker bortom skolans väggar. I en årskurs i vår skola har internetmobbingen ökat markant samtidigt som det sjunkit i en annan. Eleverna fick svara på frågan *"Har du blivit mobbad via internet under de senaste månaderna?"*.

Åk 4 – 2,1 %

Åk 5 – 4,3 %, en minskning då det var 6,2% förra läsåret.

Åk 6 – 8,8%, en markant ökning från förra året då eleverna i årskursen svarade 0%.

Planerade åtgärder för att förebygga internetmobbing:

Undervisa om vad mobbing på internet och sociala medier är, vilka konsekvenser det får, och hur man beter sig respektfullt på nätet. Diskutera ansvar och rättigheter på internet. Ge eleverna ett gemensamt språk kring vad som är okej och inte och sträva efter att skapa digitalt civillurage.

Barnens internet med Rädda Barnen är en hjälp i detta arbete.

Träna eleverna i digitalt omdöme och att tänka källkritiskt. Prata om skärmtid, press och sociala normer i appar, särskilt hur det påverkar självkänsla och grupstryck.

Tillsammans med eleverna utarbeta en "nätetik" eller policy för hur man beter sig på digitala plattformar kopplade till skolan (t.ex. Teams).

Diskussioner och värderingsövningar, låta eleverna resonera om verkliga scenarier och konsekvenser av kränkande beteenden på nätet.

Få med hemmen i detta arbete, vi behöver samverka för att kunna få en insyn i vad som skrivs och sker på sociala medier. Skolan kan regelbundet dela konkreta tips till hemmen om hur man upptäcker och pratar om nätmobbing.

Sexuella trakasserier, otrevligt bemötande och oacceptabelt språkbruk

KiVa-undersökningen visar att språkbruket mellan eleverna präglas av hård och otrevlig ton, vilket signalerar ett behov av ökad fokus på respektfull kommunikation. Vidare framkommer det att vissa elever utsätts för oönskad fysisk kontakt, vilket understryker vikten av att arbeta med tydliga gränser och trygghet i det sociala samspelet.

Har du under de senaste månaderna fått otrevliga kommentarer om din kropp eller sexualitet, eller har någon kallat dig för fula namn som handlat om din kropp eller sexualitet?

Jämförelsetal från förra årets Kiva-undersökning då eleverna var ett år yngre finns inom parentes.

Resultat för åk 4-6

Årskurs 4: 0 %

Årskurs 5: 6,5 % (4,2%)

Årskurs 6: 5,9 (2,8 %)

Har du under de senaste månaderna upplevt närmanden eller fysisk beröring som du uppfattat som obehagliga eller motbjudande?

Jämförelsetal från förra årets Kiva-undersökning då eleverna var ett år yngre finns inom parentes.

Resultat för åk 4-6

Årskurs 4: 4,3%

Årskurs 5: 6,5% (6,2%)

Årskurs 6: 5,9% (8,3%)

Jag har blivit kallad för fula eller elaka saker, andra har gjort narr av mig eller retat mig regelbundet på ett sårande sätt.

Jämförelsetal från förra årets Kiva-undersökning då eleverna var ett år yngre finns inom parentes.

Resultat för åk 4-6

Årskurs 4: 17 %

Årskurs 5: 10,9 % (14,6%)

Årskurs 6: 17,6% (16,7%)

Planerade åtgärder för att förebygga sexuella trakasserier, otrevligt bemötande och oacceptabelt språkbruk:

Eleverna får undervisning om vad sexuella trakasserier är, hur de kan ta ställning mot dem och hur de ska agera som utsatt eller åskådare. Vi använder material som *Stopp! Min kropp* och *Barnen i Kramdalen* anpassat efter åldersgrupp.

Genom värderingsövningar, normkritiska diskussioner och reflekterande samtal arbetar vi för att synliggöra och utmana könsstereotyper och destruktiva attityder.

Vår värdegrund KRAFT (Kamratskap, Respekt, Ansvar, Förtroende, Trygghet) genomsyrar allt arbete. Den används som referens i samtal om bemötande, konflikter och språkbruk.

Skolan har noll tolerans mot kränkande språk, könsord och verbala samt fysiska trakasserier. Olämpligt språk dokumenteras i Wilma eller kommuniceras hem på annat vis. Det är viktigt att all personalen alltid markerar ett olämpligt språk eller beteende.

Elever involveras i att skapa gemensamma språkregler och förhållningssätt i skolan för att stärka ansvarskänslan. Vi behöver ha en tydlig linje där alla är införstådda i vad vi på Ytternäs skola står och inte står för.

För att förebygga trakasserier och otrygga situationer ökar vi vuxennärvaron i miljöer där kränkningar oftare uppstår.

Vid varje händelse av våld eller trakasseri agerar vi enligt åtgärdstrappan. Personal informeras kontinuerligt om rutinerna och vikten av snabb respons.

En elevgrupp bildas för att fungera som trygghetsambassadörer. De samlar in synpunkter, diskuterar lösningar och agerar som förebilder i språk och bemötande.

Utvärdering

I slutet av läsåret 2025-2026 utvärderar ledningsgruppen tillsammans med kollegiet i Ytternäs skolas jämställdhets- och likabehandlingsplan och de insatser som planerats.